

AZ YBL-VILLA EGYKORI KERTJE HELYI VÉDETT TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE (2024)

3.1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések

- 3.1.1. Őrizze meg a területen élő védett növény- és állatfajok által reprezentált, helyi szinten egyedülálló életközösséget.
- 3.1.2. Őrizze meg a védett és fokozottan védett fajokat, növelje populációik életképességét, különös tekintettel az alábbi megfigyelt védett fajokra: nemes májvirág (*Hepatica nobilis*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), csicsörke (*Serinus serinus*), erdei pinty (*Fringilla coelebs*), fekete rigó (*Turdus merula*), kék cinege (*Parus caeruleus*), sárgafejű királyka (*Regulus regulus*), szécinege (*Parus major*), vörösbegy (*Erithacus rubecula*).
- 3.1.3. Őrizze meg a természetes és természetyszerű élőhelyeket, növelje ezek területi kiterjedését, természeti állapotát, a termőhelynek nem megfelelő, nem őshonos, vagy invazív fajokból álló életközösségek területének csökkentése mellett.
- 3.1.4. Őrizze meg a terület magas biológiai sokféleségét, az élőhelyek mozaikosságát.
- 3.1.5. Őrizze meg a jellegzetes természetes felszínformákat (patak völgy és domblábi területek).
- 3.1.6. Biztosítsa a terület további, természetvédelmi célú kutatását és fejlesztését.

3.2. Természetvédelmi stratégiák

- 3.2.1. A Dera patak menti vegetációsáv kiszélesedett részének tekinthető terület, hajdani völgytalp maradvány természetközeli állapotának megőrzése, javítása, a védett növény- és állatfajok egyedszámának, állományának fenntartása, növelése természetvédelmi kezeléssel.
- 3.2.2. A terület állapotát veszélyeztető igények és hatások mérséklése (ld. pl. a beépítés, árvízvédelem, közlekedés) az élőhelyvédelem érdekében.
- 3.2.3. A hulladéklerakás megelőzése és felszámolása.
- 3.2.4. Tájédegen növényfajok terjedését meg kell akadályozni, állományait vissza kell szorítani. Kivételt képeznek az egyedi értéket képviselő páfrányfenyők (*Ginkgo biloba*).
- 3.2.5. Az oktatás és bemutatás feltételeinek biztosítása, az élőhelyek teljes kímélete mellett.

3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

3.3.1.1.1. A természetközeli morfológiájú völgyszakasz védelme, természetközeli közparki használatot meghaladó terület-átalakítás mellőzése.

3.3.1.1.2. Beépítés általános mellőzése.

3.3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása, rekonstrukciója és fejlesztése

3.3.1.2.1 A terület élővilágát, a védett fajok állományát elsősorban az élőhelyek kezelésével, fenntartásával kell megőrizni.

3.3.1.3. Fajok védelme

3.3.1.3.1. A védett növényfajok élőhelyei megőrzendők, kezelésük, átalakításuk csak az élőhely kíméletével és az állapotjavítás céljával lehetséges.

3.3.1.3.2. A védett állatfajok élőhelyeit károsító beavatkozás nem végezhető.

- 3.3.1.3.3. A lábon álló és földön fekvő holtfát a közlekedést nem gátló, nem veszélyeztető módon helyben kell tartani.
- 3.3.1.3.4. Az idős fákat meg kell őrizni a hozzájuk kötődő állatfajok (pl. madárfajok, ízeltlábúak, denevérek) védelme miatt is.
- 3.3.1.3.5. Madárodúk kihelyezése javasolt.

3.3.1.4. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- 3.3.1.4.1. A terület táj- és kultúrtörténeti értékeinek feltárása, bemutatása szükséges.

3.3.1.5. Látogatás

- 3.3.1.5.1. A terület magántulajdon, a tulajdonos engedélyével, avédett természeti értékek és a terület állapotának általános megőrzésére mellett gyalogosan látogatható.
- 3.3.1.5.2. A területen hulladék elhelyezése tilos. A látogatás során keletkező hulladékot a látogatóknak maguknál kell tartaniuk és el kell vinniük a területről.
- 3.3.1.5.3. A, tanösvényt és a pihenőparki műszaki infrastruktúrát úgy kell meghatározni, hogy azok működése, fenntartása ne okozza az élőhelyek zavarását, állapotának romlását (ld. madárfajok költési időszakán kívüli létesítés/fenntartás, taposás mellőzése jó élőhelyeken).
- 3.3.1.5.4. A területen technikai sport végzése tilos.
- 3.3.1.5.5. A terület védettségét jelző, valamint használatának szabályairól szóló tájékoztató táblákat a terület megközelítési pontjainnál előbb el kell helyezni, esetenként pótolni kell, tartalmukat szükség esetén felülvizsgálni, kiegészíteni kell.
- 3.3.1.5.6. A terület értékeiről szóló (tanösvény-)táblákat a lehető legkisebb számban, méretben, lehetőleg takarásban, de a célszerűségnek megfelelően kell ki- vagy áthelyezni. A tanösvény a kisebb beruházási és fenntartási költségek érdekében okostelefon-alapú is lehet, melyhez a tájban egy-egy QR-kódos állomásjelölő kapcsolódik csupán.
- 3.3.1.5.7. A látogatásra vonatkozó előírásokat az interneten is elérhetővé kell tenni, a terület értékeinek bemutatása mellett, annak érdekében, hogy a látogató előbb értesüljön a látogatási szabályokról is.
- 3.3.1.5.8. Parkolóhelyet lehetőleg a területen kívül kell kijelölni, ajánlani.

3.3.1.6. Oktatás és bemutatás

- 3.3.1.6.1. A terület értékeinek megismerését „virtuálisan” is lehetővé kell tenni: Az interneten be kell mutatni az itt élő növény- és állatfajokat, a táj változását, ideértve az élőhelyek egyediségét és regenerálódását, rehabilitációját. Mindezeket javasolt beépíteni a helyi tantervbe.
- 3.3.1.6.2. Amennyiben területet bemutató szakvezető biztosítható, a vezetett túrák és foglalkozások lehetőségét javasoljuk. A foglalkozásoknak azonban az élőhelyek kíméletével és legkisebb zavarásával kell járnia.

3.3.1.7. Kutatás, vizsgálatok

- 3.3.1.7.1. A terület további alapállapot-kutatása szükséges, a még nem, vagy régen vizsgált taxonokra (pl. kisemlősök, denevérek, ízeltlábúak) vonatkozóan is.
- 3.3.1.7.2. Öt éven belül (2029-ig) a területkezelés hatásainak változását vizsgálni szükséges, az alapján a természetvédelmi kezelési tervet felül kell vizsgálni, a természeti állapotról rendelkezésre álló adatbázist ki kell bővíteni és közzé kell tenni.
- 3.3.1.7.3. Bármely szervezet megbízásából készült kutatási eredményeket az Önkormányzatnak és a DINPI-nek el kell juttatni.

3.3.1.8. Terület- és földhasználat

- 3.3.1.8.1. Az inváziós fás vagy lágyszárú növényfajokat mechanikai és/vagy szelektív kémiai módszerek alkalmazásával kell visszaszorítani. A módszer megválasztását mérlegelni

szükséges az állomány nagyságára, az utánkezelések és a kezelési eredmény monitorozásának biztosíthatóságára, illetve vizes élőhely (Dera patak) közelségére tekintettel.

- 3.3.1.8.2. A terület domborzati adottságait csak az élőhely-védelem és rehabilitáció érdekében, indokolt lehet módosítani.
- 3.3.1.8.3. A csapadékvizeket csak a szennyezésektől mentesen lehet a területre bevezetni. Szükség esetén természetes módon történő szikkasztást kell alkalmazni (pl. esőkert vagy gyepes medrű mélyedés kialakításával).
- 3.3.1.8.4. A területen és felszíni, felszín alatti vízgyűjtőjén tisztított szennyvizet időszakosan sem szabad el-, be- és átvezetni, szikkasztani.
- 3.3.1.8.5. A területen ipari tevékenység nem végezhető.
- 3.3.1.8.6. A területfenntartást természetvédelmi kezeléssel összefüggésben kell végezni, minimalizálni (ld. pihenőparki funkció).
- 3.3.1.8.7. Az utak burkolását a szükséges minimumra kell csökkenteni. Aszfalt és beton alkalmazása kerülendő. Egyéb ösvények nem alakíthatók ki; a vadcsapások csak kutatási céllal vehetők igénybe.
- 3.3.1.8.8. A területen nem folytatható olyan tevékenység, amely zaj- és fényszennyezéssel jár.
- 3.3.1.8.9. Az illegális hulladéklerakókat fel kell számolni, újabb lerakók keletkezését meg kell előzni.
- 3.3.1.8.10. Az illegális fakivágást meg kell előzni.

3.3.1.9. Természetvédelmi infrastruktúra

- 3.3.1.9.1. A terület védettségét jelző táblákat mielőbb ki kell helyezni, szükség esetén pótolni, felújítani kell.
- 3.3.1.9.2. A természeti értékek bemutatását szolgáló épített és fenntartott elemek (információs táblák, kaszálással, gallyazással fenntartott ösvényszakaszok, festett nyomvonal-jel, pihenőpad) a legkisebb beavatkozással létesíthetők és üzemeltethetők. Tájba illesztésüket helyük, méretük és anyaguk megválasztásával kell szavatolni. Parkolót a területen belül nem lehet létesíteni.
- 3.3.1.9.3. Madárodúk kihelyezése madártani szakértővel történő egyeztetést követően mindenképpen javasolt.

3.3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

- 3.3.2.1.1. Szántó művelési ágú területek nem találhatók a tervezési területen.

3.3.2.2. Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

- 3.3.2.2.1. A rét és legelő művelési ágú területek nem találhatók a tervezési területen.

3.3.2.3. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

- 3.3.2.3.1. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú terület nincs a területen.

3.3.2.4. Nádas művelési ágú területek kezelése

- 3.3.2.4.1. Nádas művelési ágú terület nincs a területen.

3.3.2.5. Erdők kezelése

- 3.3.2.5.1. Erdő művelési ágú terület nincs a területen.
- 3.3.2.5.2. Haszonfa-termelést szolgáló erdőgazdálkodás nem folytatható, a meglévő erdőket védelmi (pl. talaj-, partvédelmi) funkciójú, természetvédelmi célokat is szolgáló erdőként kell kezelni.
- 3.3.2.5.3. Csak a termőhelyre jellemző fás élőhelyek természetszerű fejlesztése, rehabilitációja lehetséges.
- 3.3.2.5.4. A spontán létrejött erdőfoltot természetvédelmi szempontok szerint kell kezelni, a termőhelyre jellemző természetes erdei élőhelyek megőrzése és kialakítása, rehabilitációja a kezelés célja.

3.3.2.5.5. A tájidegen fa- és cserefafajok fokozatos, élőhelyeket kímélő módon történő eltávolítása szükséges. (A hajdani díszkert idős, értékes, ritka, tájidegen faegyedeit /pl. az egyedi védelemben is részesülő páfrányfenyők/ megtartása javasolt.)

3.3.2.6. Fásított terület művelési ágú területek kezelése

3.3.2.6.1. A terület fásított, önerdősült fás élőhelyeit az „Erdő művelési ágú területek kezelése” pontban leírtak szerint kell kezelni.

3.3.2.7. Művelési alól kivett, ill. beépített és beépítésre szánt területek kezelése

3.3.2.7.1. A tervezési terület kivett terület, mely díszparkból regenerálódott erdővé, ezért az erdei életközösség védelme és állapotjavítása a kezelés és területhasználat célja.

3.3.2.7.2. A beépített területek nem hozhatók létre. Építmények csak a majdani pihenőparki funkcióval összefüggésben, minimális kiterjedésben, tájbaillesztett módon hozhatók létre.

3.3.2.7.3. A területen átfolyó, szintén helyi védelem alatt álló patakmeder kotrása, e területre kifutó rézsűk rendezése, a kísérővegetáció irtása, megnyitása tilos. A meder műszaki védelme csak természetes és mérnökbiológiai módszerekkel biztosítható. A terület árvíz elleni védelmét a természetszerűség érdekében mellőzni javasoljuk. A majdani igénybevételt és infrastruktúrát ennek megfelelően kell tervezni, az árvízmentesítés, töltésépítés és az ezekkel járó élőhelyvesztés és degradáció megelőzése érdekében.